

Kult.

HISTORICKÝ ÚSTAV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Tel.: 004212/52925753, Fax: 004212/52961645/201
e-mail: histinst@savba.sk, <http://history.sav.sk/husav/>

Bratislava 4.novembra 2004

č.j.: 715/2004-3

Vážený pán

Ferdinand VÍTEK
primátor mesta Nitra

Štefánikova tr. 60
950 06 Nitra

Mesto Nitra - Mestský úrad v Nitre	
950 06 NITRA, Štefánikova trieda 60	
Dátum:	11 -11- 2004
Evidenčné číslo: 2/ 82921	Číslo spisu: 2674/04 KS ^U
Prílohy/listy:	Vybavuje: [signature]

Vážený pán primátor,

na Vaše požiadanie posielam nasledovné stanovisko pracovníkov Historického ústavu SAV, ktorí sa zaoberajú dejinami Slovenskej republiky v období druhej svetovej vojny k činnosti a aktivitám pplk. Jána Šmigovského, resp. k jeho pamätnej doske v Nitre.

Osobný, politický a vojenský profil Jána Šmigovského je už pomerne podrobne rekonštruovaný v doterajšej odbornej historickej literatúre. Ústrednou témou Šmigovského osobnosti je jeho postoj k vypuknutiu a priebehu SNP na jeseň 1944. Šmigovský sa k povstaniu, ako veliteľ nitrianskej posádky nepripojil, ale naopak, bojoval na strane protipovstaleckých vojenských síl, čím sa stal chtiac-nechtiac spojencom okupačnej nemeckej armády, ktorá koncom augusta 1944 začala obsadzovať slovenské územie.

Podľa nášho názoru osadenie jeho pamätnej tabule v Nitre nevychádza z historických faktov, ale z politických tendencií tých síl, ktoré sa snažia – v rozpore s historickými faktami a celoeurópskym vývojom po druhej svetovej vojne – rehabilitovať satelitný slovenský štát z rokov 1939-1945 jeho režim, resp. jeho politických, vojenských či iných reprezentantov. Zneužívajú pritom aj tragické osudy niektorých týchto reprezentantov – ako to bolo aj v prípade J. Šmigovského.

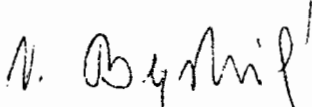
Podľa nášho názoru osadenie tabule s príslušným textom je historicky nesprávne a politicky kontraproduktívne. 29. august je štátnym sviatkom súčasnej Slovenskej republiky, teda jeden z jej oficiálnych štátnych symbolov. Je preto paradoxné, že sa odhaľuje pamätná tabuľa človeku, ktorý sa postavil proti SNP. V tomto prípade Šmigovský nebránil žiadnu štátnu nezávislosť a suverenitu Slovenskej republiky, ale pomáhal okupačným silám, ktoré ju hrubo pošliapali a zanechali za sebou tisíce mŕtvych jej občanov. (Bolo by absurdné, ak by sa dnes

odhaľovali pamätne tabule tým vojakom či iným osobám, ktoré v auguste 1968 pomáhali vtedajším okupačným armádam.) Pod textom pamätnej tabule v Nitre sú podpísané tri organizácie – medzi nimi aj Slovenský historický ústav Matice slovenskej. Táto inštitúcia má legitímne právo vyjadrovať sa aj k osobnosti J. Šmigovského, no chceme upozorniť, že žiadny z jej pracovníkov sa nikdy seriózne nezaoberal problematikou SNP – najmä z vojenského hľadiska.

Na Slovensku sa už stalo tradíciou stavania a búrania pamätníkov, odhaľovania a strhávania pamätných tabúl. Táto tradícia nás veľmi nectí. Takisto nás však nectí ani relativizovanie, legendarizovanie či demonizovanie významných udalostí, resp. osobností z našich moderných dejín. K takému niečomu došlo aj pri odhalení pamätnej tabule J. Šmigovskému v Nitre. Ak si chce niekto túto osobu uctiť, mal by to robiť viac súkromne a nie na verejnosti a v mene mesta. Podľa nášho názoru pamätná tabuľa J. Šmigovského nepatrí na frekventované verejné miesto, ale do depozitára nejakého múzea alebo archívu. Je totiž viac dokumentom doby, v ktorej bola osadená (september 1998), než o udalostiach z roku 1944.

K uvedeným problémom, hlavne aktivitám pplk. J. Šmigovského ako vojaka by mohli poskytnúť zasvätené informácie pracovníci Vojenského historického ústavu (Krajná 27, 821 04 Bratislava II, tel.: 02/48207703).

S pozdravom

PhDr. Valerián Bystrický, DrSc.
riaditeľ